4. Болдуєва О. В., Болдуєв М. В., Лищенко О. Г. Інформаційні системи та фінансові технології в міжнародній банківській індустрії. *Ефективна економіка*. 2024. DOI: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.8. Режим доступу: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/download/4420/4455/10205 (дата звернення: 27.09.2025).

Науковий керівник – Олійник Т. Г.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет

МЕТОДИ СТАТИСТИЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ У МЕНЕДЖМЕНТІ

Саян Діана Арсенівна,
ЗВО спеціальності 073 Менеджмент
Миколаївський національний аграрний університет

У сучасних умовах ринкової економіки та високої динамічності зовнішнього середовища менеджмент організацій потребує науково обґрунтованих підходів для прийняття управлінських рішень. Одним із ключових інструментів є статистичне прогнозування, що дозволяє оцінити майбутні тенденції розвитку соціально-економічних процесів на основі аналізу попередніх даних. Як зазначає Галущак М.П., «прогнозування соціально-економічних процесів є важливим елементом системи управління, що забезпечує обґрунтованість і результативність управлінських рішень» [1].

Методи прогнозування умовно ділять на дві великі групи: якісні та кількісні. Якісні методи (експертні, інтуїтивні) базуються на суб’єктивних оцінках і застосовуються тоді, коли бракує достатнього масиву даних. Якимів А.І. відзначає: «Інтуїтивні методи ґрунтуються на знаннях та досвіді експертів, які можуть передбачати можливі сценарії розвитку системи» [2].

Кількісні методи, навпаки, опираються на статистичні закономірності. До них належать:

1) методи аналізу часових рядів;

2) регресійний та кореляційний аналіз;

3) методи згладжування (ковзне середнє, експоненційне згладжування);

4) авторегресійні моделі (ARIMA, ARIKC);

5) імовірнісні методи, включаючи симуляції Монте-Карло та фільтр Калмана.

Зокрема, у навчальному посібнику О.Ю. Гусєвої зазначається: «Статистичні методи прогнозування дозволяють встановлювати стійкі тенденції розвитку соціально-економічних процесів, оцінювати варіацію показників та перевіряти статистичні гіпотези щодо їх майбутньої динаміки» [3].

Методи аналізу часових рядів широко застосовуються у фінансовому менеджменті, маркетингу та виробництві. Наприклад, метод ковзної середньої дозволяє виявити основні тенденції без урахування випадкових коливань, тоді як експоненційне згладжування надає більшої ваги новішим даним. Як наголошують Караєва Н.В. та Варава І.А., «застосування методів згладжування дає можливість менеджерам отримати оперативні прогнози, які можна використовувати у щоденному управлінні» [4].

Сучасні кількісні методи прогнозування також включають ARIMA та ARIKC-моделі. Бідюк П.І. зазначає: «Моделі авторегресії з інтегрованим ковзним середнім дозволяють враховувати як трендові, так і сезонні складові процесів, а також коригувати прогнози у режимі реального часу» [5].

Крім того, важливого значення набувають імовірнісні методи, зокрема симуляція Монте-Карло та фільтр Калмана, які забезпечують високу точність короткострокових прогнозів та дозволяють адаптувати моделі до нових даних.

З цього можна зробити висновок, що статистичне прогнозування у менеджменті є важливим інструментом забезпечення ефективності управління. Його використання дозволяє зменшити рівень невизначеності, підвищити обґрунтованість стратегічних та оперативних рішень, а також оптимізувати використання ресурсів. Вибір конкретного методу залежить від доступності даних, горизонту прогнозування та специфіки завдань організації.

Список використаних джерел

1. Галущак М.П., та ін. Прогнозування соціально-економічних процесів: навчальний посібник. – Тернопіль: ТНТУ, 2021.

2. Якимів А.І. Прогнозування як інструмент розроблення та реалізації управлінських рішень. – Науковий вісник НЛТУ України, 2013.

3. Гусєва О.Ю., та ін. Основи статистики і прогнозування економічних процесів: навчальний посібник. – Київ: ДУТ, 2020.

4. Караєва Н.В., Варава І.А. Методи та засоби статистичного прогнозування: навчальний посібник. – КПІ ім. І. Сікорського, 2016.

5. Бідюк П.І. Ймовірнісно-статистичні методи моделювання і прогнозування: монографія. – Миколаїв, 2014.

Науковий керівник: Табацкова Г.В.
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АГРАРНІЙ ЛОГІСТИЦІ: ВПЛИВ НА ОБЛІК, ПРОЗОРІСТЬ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ.

Скуратова Олена Єгорівна,
аспірантка відділу обліку та оподаткування,
ННЦ «Інститут аграрної економіки»

У сучасних умовах глобалізації аграрна логістика є ключовим чинником конкурентоспроможності підприємств. Проте сезонність виробництва, розпорошеність ресурсів, залежність від інфраструктури та екологічні чинники ускладнюють формування ефективних логістичних систем. Традиційні підходи до управління й обліку не забезпечують належної прозорості та гнучкості, що зумовлює потребу у впровадженні інноваційних технологій — блокчейну, систем автоматизації (WMS, TMS), Big Data та зеленої логістики.